

Żarowskie Dominium!

Oto najstarsza zachowana budowla na terenie Naszego miasta – budynek gospodarczy dawnego „Dominium”, czyli gospodarstwa rolnego, był częścią kompleksu łożańskiego, który stanowiły: łożany, Żarów, Piotrowice i Nowice. Jego właścicielami były rodziny von Burghaus (do 1885 roku) i von Pfeil-Burghauss (do 1945 roku). W 1945 roku majątek przejęło Państwo Polskie.

Budowla powstała ok. połowy XIX wieku (przed wielkim pożarem Żarowa w 1870 roku) i jest najstarszym budynkiem w zabudowie miejskiej Żarowa. Obiekt jest murowany z kamienia, nieotynkowany z detalem ceramicznym i piaskowym (obramienia okien i drzwi). Otwory okienne budynku zamknięte są łukami odcinkowymi. Całość półtora kondygnacyjnej bryły, nakrywa dwuspadowy dach pokryty dachówką ceramiczną.

Przy „Dominium” znajduje się także kuźnia. Dawna kuźnia w zespole mieszkalno-gospodarczym przy ul. Armii Krajowej 11 została wybudowana pod koniec XIX wieku. Jest murowanym budynkiem z kamienia o ceglanych narożnikach i gzymsie wieńczącym. Jednokondygnacyjny obiekt o regularnej bryle założony został na planie prostokąta. Nakrywa go czterospadowy dach o pokryciu ceramicznym.

Ostały budynek posiada kilka wejść: pierwsze znajduje się w ścianie elewacji wschodniej i po jego przekroczeniu Naszym oczom ukazuje się małe pomieszczenie, znajdują się tam schody prowadzące na znacznych rozmiarów poddasze budynku, które wykorzystywane było najpewniej do przechowywania siana i słomy dla koni i innych zwierząt folwarku. W środkowej części budynku, na parterze, mieści się dawna stajnia. Wejścia drugie i trzecie umieszczone są od strony północnej. Wejście czwarte, znajduje się na tyłach budynku w ścianie elewacji południowej.

Zabudowa folwarku żarowskiego pierwotnie składała się z 4 budynków gospodarczych i (w szczytowym okresie) 8 domów mieszkalnych zamieszkałych nawet przez 187 osób. Zapewne wielu mieszkańców Żarowa pamięta jeszcze całą zabudowę dawnej posiadłości, w tym okazałą stodołę oraz mur wyznaczający granicę folwarku...

Budynek „Dominium” wraz z przylegającą do niego kuźnią, są jedynymi wykonanymi z kamienia zabytkami na terenie naszego miasta. Warto zwrócić uwagę, jak żmudna i misterna to była robota. Kamienie o nieregularnym przecięż kształcie, są dopasowane do siebie i powiązane jak cegły.

Źródło:

1. Tomasz Ciesielski, *Żarów. Historia miasta i gminy*, Żarów 2006
2. Andrzej Bielec, *Spacerkiem po Żarowie: Dominium*, [online: 20.07.2012, dostęp 21.11.2018], <http://www.izba.centrum.zarow.pl/artykuly/199-spacerkiem-po-zarowie-dominium>
3. Maciej Wabik, *Znikające Dominium, czyli rzecz o najstarszym budynku w mieście*, [online: 13.09.2017, dostęp 21.11.2018], <https://www.labiryntarium.pl/gmina-zarow/zarowsaarau/383-dominium.html>

